చీకటి చీలింది

"వట్టి రూల్సుమనిషి. రూల్సుంతో రూళ్ళకర్రతో కొట్టినట్టు మమ్మల్ని కొడతాడు" అంటారు డాక్టరు సుబ్రమణ్యాం గురించి అతని స్టేఫ్. అతను చార్జీ తీసుకోగానే వాళ్ళని ఉదయం డ్యూటీకి 8 గంటలకు రమ్మన్నప్పు డతన్ని చెప్పుతో కొట్టాలన్నిపించింది వారికి.

వాళ్ళను రమ్మండవే కాకుండా, అతను 8 గంటలకు ముందేవచ్చి నిన్నటి మిగిలిపోయిన శవంలా ఆస్పత్రిలో కూర్చోవడం చూస్తే, అతన్ని చెట్టుక్కట్టి మరీ చెప్పుతో కొట్టాలనిపించింది వారికి.

సుబ్రమణ్యాం వట్టి రూల్సుమనిషి. పేషెంట్లు హక్కులకు సంబంధించిన రూల్సంతే సూక్తుల్లా చూసుకుంటాడు. అంచేత "చల్లన్చేయ్యి" అని అతని పేషెంట్లు మెచ్చుకునే అతని చెయ్యిని "ఏం అస్త్రంరా బాబూ. బస్మాసురస్త్రం" అని

తిట్టేరు అతని స్టేఫ్. అంతే కాకుండా "గడ్డినామిదగ్గర కుక్కలాటోడు. ఆడుతినడు, మరోణ్ణి తిన్నివ్వడు. ఇలాటోళ్ళు మరో పదిమంది వుంటె దేశంనాశనవే" అని దేశభవిష్యత్తును గురించి విచారించేరు.

అందరికంటే ఎక్కువ విచారించింది, మంత్రసాని సుబ్బమ్మ. సుబ్రమణ్యం ఆమెని ఆస్పత్రికి వచ్చినప్పుడు తెల్లచీర కట్టుకోక తప్పదన్నప్పుడు, ఆమె ఆస్పత్రికి తెల్లచీర విప్పేసుకొ వస్తానన్లేదెప్పుడూ. బ్లూ చీరెలు కట్టుకుంటానంది. "పోనీ ఎర్రచీరన్నా సరే" అంది. ఆమెకు తన సేటీన్ చూపుల్లాటి బ్లౌజులూ, తన టఫెటా మాటల్లాటి చీరెలూ ఆస్పత్రిలోనూ, బైటకూడా కట్టుకోడం అలవాటు. పాతడాక్టరు "పరమ ప్రెబువు"న్నన్నాళ్ళూ వారానికో కొత్తచీర కొనుక్కోడం అలవాటు ఈ "నామిదగ్గర కుక్కగాడొచ్చేక ఆమె రావిడం పూర్తిగా పడిపోయింది. పోనీ పాతరంగు చీరన్నా కట్టుకోనివ్వడు "ఎదవ మొకవాఁని, ఎదవ మొకం" (అని తిట్టుకుందామె.)

సుబ్రమణ్యం అజ్ఞ ప్రకారం ఆమె తన కొండంత జుట్టు ముడిలో పువ్వుల్లేకుండా, అంచులేని తెల్లచీర కట్టుకొని ఆస్పత్రికి వెళ్ళినప్పుడు చెట్టంత సమితి ప్రెసిడెంటు బతికుండగానే ముండమోసినట్టనిపించిందామెకు. ముసలి మీరాలా—ఆఖరి సీన్లో. చింతామన్లా—కనిపించిందామె ప్రెసిడెంటుకి. ఇంకా హీనంగా చచ్చిపోయిన వెధముండ శవంలా కనిపించింది ఆమెముట్టుకామె.

సుబ్రమణ్యం ఛార్జీతీసుకున్న మర్నాడే సుబ్బమ్మని సమితి ప్రెసిడెంటుతో మితిమీరి మాటాడొద్దంటే, మితి మీరి కోపం వచ్చింది ప్రెసిడెంటుకి. అంతకంటే ఎక్కువే వచ్చింది సుబ్బమ్మకి. కోపంతో వణికిపోయింది సుబ్బమ్మ.

సుబ్రమణ్యం ఛార్జీతీసుకున్నాక నర్సులు పువ్వులెరగరు. సుబ్బమ్మ డబ్బెరగదు. కోటివాళ్ళు సారాఎరగరు. పేషెంట్లు కష్టమెరగరు. సుబ్రమణ్యం సుఖమెరగడు. గొడ్డులా చాకిరీ చెయ్యడమే సుబ్రమణ్యం పని. "ఓ సర్దావా ? ఓ సుకంవా ?" అన్నది మరచి పనిచేశాడు. అతనలా పన్చేసి వూరుకుంటే అతని స్టేఫుకేం అభ్యంతరంలేదు. వాళ్ళనికూడా అలా పన్చెయ్యమంటేమాత్రం వాళ్ళ కెక్కళ్ళైని అభ్యంతరం వుంది. "ఆడికేం ! ఐదొందలొచ్చి ఒళ్ళోపడ్తాయ్ నెలయ్యే సరికి. మనలాటోళ్ళ సంగతేమిటి ?" అని వాళ్ళని వాళ్ళే ప్రశ్నించుకున్నారు. డబ్బులేక ఆత్మహత్య చేసుకున్నవాడి శవాన్ని కూడా వాళ్ళ ళ్ళకి మామూళ్ళు పుచ్చుకోందే అప్పచెప్పడం అలవాట్లేదు. వాళ్ళకి.

వారం తిరక్కుండానే ఆస్పత్రిస్టేఫ్ ప్రెసిడెంటు దగ్గరికి డెప్యుటేషన్ వెళ్ళేరు. సుబ్రమణ్యం తమని పెట్టే బాధలు లేని వివరాలతో చెప్పుకున్నారు. "అతగాడు డాక్టరేటి ? ఇరణ్యకసిపుడు. ఇనపగుండెల మడిసి. ఇలాటోళ్ళు మరో పది మందిరుంటే దేశం బావుపణాటే !" అని దేశభక్తి పలక పోశారు.

ఆ ముందు రాత్రే సుబ్బమ్మ ప్రెసిడెంటుతో సుబ్రమణ్యం గురించి (మంచి మినహా) అంతా చెప్పేసింది. ఐదు

నిముషాలు_"కేవలం ముష్టయిదు నిముషాలు" ఆలస్యంగా వచ్చిన కాంపౌండరుకు అతను వార్నింగిచ్చిన వైనం_తోటే వాడు "ఎవ్వడూ ? మన గురివిగాడు" ఏదో మామూలుప్రకారం పస్తుతారీఖున ఓ సుక్కేసుకుంటే, అతనికి డిస్మిసల్ చార్జి యిచ్చినతీరూ, (అవ్వ ! అదేనా ఫస్టుతారీఖున) అంతా చెప్పేసింది. ఇదంతా విన్న ప్రెసిడెంటు ఆమె ఆశించినంత బాధపళ్లేదు. ఆమె అనుకున్న ప్రకారం అతను నోట్లో చుట్ట ఉమ్మేసి, జుట్టుపీకేసుకొని, సుబ్రమణ్యాం అంతు తేలుస్తానని ఓ వెర్రిశపథంపట్టి జీపెక్కి వెళ్ళిపోలేదు.

ఏమీ పనిచెయ్యకపోతే ఇంద్రుడు వజ్రాయుధం, అర్జునుడు గాండీవం, నువ్వు చెప్పు తీస్తారు. కాని సుబ్బమ్మేదీ తియ్యదు. ఆమె ప్రెసిడెంటువేపు చూడవలసిన రీతిగాచూసి, చూపు కిటికీలోంచి యిళ్ళ కెళ్ళి పోతున్న గేదెలవేపు జాలిగా సారించి, "ఎన్నైనా భరించొచ్చుగానీండిబాబూ, ఒంటరిగా వున్నప్పుడు ఆయన చూసే చూపు" చివరిగేదె తోక తెగిపోయి నందుక్కాబోలు ఆమె హృదయం కలతపడి మాట ఆగిపోయింది. ఆమె మాటల్లోని డేషులు ప్రెసిడెంటు పూర్తిచేసుకున్నాడు. ఆమె చెప్పిందానికంటే చెప్పందే భయంకరంగా ఉందతనికి.

ఎన్ని కేరట్ల బంగారప్పళ్ళాలికైనా ఓ చిన్న పిట్టగోడ చేర్పన్నా కావాలని సుబ్బమ్మకు బాగా తెలుసు. ఈ కేరట్లూ, (కేబేశీల సంగతి ప్రెసిడెంటు కేమీ తెలీదు. అతనికి తెలిసిందల్లా సుబ్బమ్మ, పేరుని చూచి మోసపోకూడదు సుబ్బమ్మ

బావుంటుంది, చాలా బావుంటుంది. జలపాతం దగ్గర ఏర్పడ్డ తుంపర మేఘంలో విరిగిన యింద్రధనుస్సులా... ముకుళించబోతున్న కలువలో చిక్కుకున్న ఇందుకిరణంలా_నీకు నచ్చిన పిల్ల నవ్వులా ఆకర్షణీయంగా వుంటుంది.) చేతిలో తోవని యిత్తడి పళ్ళెంలాగా బంగారప్పళ్ళెంకూడా వుంటుందని. ప్రెసిడెంటుకి సుబ్బమ్మంటే యిష్టం. తనకి తనకున్న పదెకరాలూ రాసిచ్చేసిన పెళ్ళాంకంటే, తన్ని జైల్నుంచి తప్పించిన ప్లీడరుగారికంటే పరిశాత్ చైర్మన్‌గారికంటే అతనికి సుబ్బమ్మంటే ఎక్కువిష్టం, అతని కిష్టంలేదల్లా సుబ్బమ్మవేపు ఎవరేనా "అదోలం"గాని, మరింకెలాగాని చూడ్డం. ఈ చూసే వాళ్ళని అధమం చూపుల్తోనైనా కాల్చేస్తాడు.

* * *

అదంతా నిన్నరాత్రి. ఇప్పుడు ఆస్పత్రిస్టేపు కష్టాలన్నీ సానుభూతితో విన్నాడు ప్రెసిడెంటు. విన్నాక ఎడం కనుబొమ్మ మన్మథ బాణంలా మనోహరంగా మీదకువంచి, పళ్ళనే కన్వేయల్ బెల్టులా ఉపయోగించి, నోట్లో ఉత్తరం చివర్నున్న చుట్టని దక్షిణం చివరకు తెచ్చి, కుడికన్ను చిన్నది చేసి, వీధిలో ఎంగిలాకుకోసం పరిగెత్తిన పందిని వెంట తరుముతున్న గజ్జికుక్కవేపుచూసి, "ఆపరేషన్లేవేనాచేశేడా" అని వేదాంతిలా జనాంతికంగా అడిగేడు.

"చేసేరు" అని కాంపౌండరు క్షణం వూరుకొని;

"ఒక హైడ్రాసిలూ, ఒక ఎమర్జెన్సీ" అని కలిపేడు, అని ఒక భ్రూణహత్యా, శిశుహత్యా అన్నట్టు ధ్వనింపచేస్తూ.

"ఏదైనా ఫెయిలైందా?" వేదాంతి శోధిస్తూనే వున్నాడు.

"లేదు"

"ఆపరేషన్లో డబ్బేమైనా కతికేడా?"

"లేదు."

ఆపరేషన్లో సుబ్రమణ్యం డబ్బు పుచ్చుకోలేదంటే, పేషెంట్లు రక్తం కళ్ళచూడ్డం అతనికి సరదానో, హాబీయో అనుకున్నాడు ప్రెసిడెంటు, కాని యిదేవిటి? మిగతా కేసుల్లో కూడా డబ్బు పుచ్చుకోకపోవడమేమిటి?

"పెద్దవాళ్ళ కేసులేవైనా చేశేడా?"

"బొల్లి రాజుగారి తమ్ముడి టైఫాయిడ్ కేసు చేశాడు. ఎంత బలవంతంచేసినా కాణీ పుచ్చుకోలేదంటున్నాడు రాజుగారు."

"సరి దానికేంలే" అన్నాడు ప్రెసిడెంటు. బొల్లి రాజుగారి కల్లమాటలకేంలే అన్నట్టు.

ముప్పై ఐదేళ్ళున్న ప్రెసిడెంటుకి డెబ్బైయేళ్ళను భవం వుంది. అతను మూడుసార్లు పంచాయితీ ప్రెసిడెంటై యిప్పుడు సమితి ప్రెసిడెంటయ్యేడు. అతని మీదొచ్చిన ఖూనీ కేసిదివరకే కొట్టేసేరు. అతని సివిలప్పీళ్ళు రెండూ హైకోర్టులో పెండింగా వున్నాయి. పెళ్ళాంపేరునున్న పదెకరాలూ తన పేరేనాడో రాయించేసుకున్నాడు. అనుభవశాలికనుక అతను తొందరపడి హాస్పిటల్ స్టేఫుకి మాటివ్వలేదు. ఇదివరకున్న మంత్రసాన్ని యిద్దరెలిమెంటరీస్కూలు టీచర్లనీ అతను ట్రాన్సఫర్ చేయించేడు, కాని డాక్టర్ని ట్రాన్సఫర్ చేయించడం

అంత తేలిక్కాదు. దానికి ఎవరికాళ్ళు పట్టుకోవాలో కూడా అతనికి తెలీదు. (సుబ్బమ్మకాళ్ళు తెల్లగా, మెత్తగా వుంటాయి.) "సరే మీరుపోయి మీ పనులు చూసుకోండి" అని లేచేడతను.

◆ ◆ ◆

సుబ్రమణ్యం పేదరికం, దరిద్రం, ఆకలీ అంటే తెలీకుండా సిటీలో పెరిగేడు. అతన్నాన్నకి దుమ్ములు పిండాడేసే ఒక మిల్లు పూర్తిగానూ, మరో మూడు మిల్లుల్లో లావుగా షేర్లూ వున్నాయి.

సిటీలో కూడా బీదవాళ్ళూ, ముష్టివాళ్ళూ సుబ్రమణ్యం కళ్ళబడ్డా అతను వాళ్ళగురించి ఎప్పుడూ పట్టించుకోలేదు. రాకూడని మొన్నటి పీడకలల్లా వాళ్ళని మరచిపోయేవాడు. ఈ యుగానికి సంబంధించకుండా ఏదో పాత యుగాల పాపాలకి మచ్చల్లా మిగిలిపోయినవాళ్ళు యెన్నడూ అతన్ని ఏవిధంగానూ బాధపెట్టలేక పోయేరు.

అతను డాక్టరయ్యేక, సులాన్ పురం, సువర్ణపట్టణాలు వెయ్యలేదతన్ని గవర్నమెంటు కసున్నట్టు అతన్ని ఐదారేళ్ళ చిన్నవూళ్ళూ, ప్రైమరీహెల్తు సెంటర్లే వేసింది. ఆ వూళ్ళల్లోనే అతను, ప్రతికసిపించిన తనమంచితనాన్ని అగ్గిలా దహించే ప్రజల ఆకల్నీ, మనుషుల్లోని మానవత్వాన్ని కూకటివేళ్ళతో పెల్లగించే దరిద్రాన్నీ, పెనుమేఘాల్లా ప్రజల్ని చుట్టేసిన అజ్ఞానాన్ని క్లోజప్పులో చూడగలిగేడు.

"విరిగిన ఎముకల గూళ్ళకి చర్మం తొడిగిన ప్రాణం లేని బొమ్మల్లావున్న వీళ్ళు నా ప్రజ?" అని విస్తుబోయేడు,

"స్మశానం సన్నబూడిదలాంటి బుగ్గిలో మునిగిపోయిన యీ పల్లెలా నా దేశం?" అని విచారించేడు. ఏముందిక్కడ? ఇక్కడ సగంమందికి ఏ కోరికా వున్నట్టులేదు! సగంమంది చచ్చినట్లున్నారు. మిగతా సగం పూర్తిగా చచ్చినట్టున్నారు. సగంమంది సంతుష్టిగా భోంచేసి ఎన్నాళ్ళో ఐనట్టుంది. మిగతా సగంమందీ యింకెప్పుడూ కడుపునిండా తిండి దొరకదన్న నిరాశతో వున్నట్టున్నారు. ఇక్కడ ప్రజలకి మనుషుల కుండవలసిన ఆశలుగాని, ఆవేశాలుగాని వున్నట్టులేవు. ఎందుకు బ్రతుకుతున్నారో తెలీక చావలేక బతుకుతున్నట్లున్నారు.

ఏదో వూరెళ్ళిన కొత్తలో ఒకనాడు సుబ్రమణ్యం షికారెళ్ళేడు. పొలం బురదలో, నిలబడ్డానికి శక్తిలేని ఒక ముసల్ది కూర్చొని పనిచేస్తోంది. చచ్చిపోయిన మర్రితాలూకు భూమిమీదకు తేలిన వేళ్ళల్లా వున్నాయి, ఆమె బురద పట్టిన అవయవాలు. మసిబారిన గాజుచిమ్నీలావున్నా యామెకళ్ళు. తల్లిరొమ్ము వదిలేక ఆమె కడుపెప్పుడూ నిండుండదు. వచ్చే జన్మలో నిండాలన్న కోరికూడా ఆమె కున్నట్టులేదు. ఆమె కట్టుకున్న – పంచో – చీరో ఏ రంగుదో తెలీదు. ఆమెకు రవికలేదు. రవిక అవసరంకూడా లేదు. దగ్గర కొచ్చే వరకూ ఆడో, మగో తెలీదు. దూరాన్నుండి చూస్తే మనిషిలాగేలేదు. మట్టిలో పుట్టిన ఏ పెను పురుగులాగో వుంది. ఆమె ఏం చేస్తోందో సుబ్రమణ్యాని కర్థంకాలేదు. ఉరికంబమెక్కుతున్న నేరస్తుళ్ళా "వేగిరం వేగిరం" అంటూ చావుని కోరుకుంటున్నట్లుంది. తనక్కావలసిన "ఆరడుగుల స్థలం"

కోసం వెదుక్కుంటున్నట్టు బురదంతా చేతుల్తో కలుపుతోంది. పలకరిద్దామని దగ్గర కెళ్ళేడు సుబ్రమణ్యం. నాలుగు వెర్రికుక్కలు ఒక్కసారి వెంటబడ్డ పసిపిల్లలా చైతన్య రహితంగా వుండిపోయి అతిభయంగా అతనివేపు చూసింది. పలకరించకుండా వెళ్ళిపోయేడు సుబ్రమణ్యం.

"ఇక్కడ మనుషులు మనుషుల్లా లేరు. పశువుల్లా కూడా లేరు. ఈ ఆకలీ, అజ్ఞానం, రోగాలూ పోవాలి. మనుషులు దేవుడు పుట్టించిన మనుషుల్లా వుండాలి. మనుషులు చేసిన కుక్కల్లా వుండకూడదు. వీళ్ళనిలా చేసే పరిస్థితులు ఏవైనా సరే, అవి మారిపోవాలి" అని కొన్నాళ్ళయ్యేక సుబ్రమణ్యం అనడం ప్రారంభించేడు.

ఏమి చూచుకు బతుకుతున్నారీ దరిద్రులు? మనిషీ, దేవుఁడూ వీళ్ళకిచ్చే ఆశ ఏఁవిఁటి? ప్రతి ఎలక్షనుకి బందుల్దొడ్డికి పశువుల్ని తోలుకెళ్ళినట్టు వీళ్ళని అన్ని పార్టీలవాళ్ళూ తోలుకెళ్తూనే వున్నారు. అన్ని ఎలక్షనులయ్యేయి. ఇంతమంది కొత్తనాయకులొచ్చేరు. గాంధీలు ప్రాణాలిచ్చేశారు. నెహ్రూలు చచ్చేట్టు పన్చేశారు.

సెగలూ, పొగలూ కక్కుతున్న భూమిలోంచి పుట్టుకొచ్చిన కొత్త రాక్షసుల్లా యెన్నో ఫేక్టరీల్లేచేయి. మహానదుల్ని మడిచి కట్టేసేరు. దేశాన్ని ఇనుపకమ్ముల్తో బంధించినట్టు యెన్నో కొత్త యినుపదార్లు వేశారు. దేశాన్ని కొత్త ముక్కలుగా కోశారు. కొత్తగోళాలు వదిలేరు. పాతగోళాల్ని జండాకొయ్యల్తో పొడిచేరు.

బొంబాయిలోని ఫేక్టరీ మేనేజరు బోస్టన్‌లోని తన

అమెరికన్ ప్రియురాల్తో మాట్లాడ్డానికి మూణ్ణిముషాలు పట్టదు. ఈవేళ లండన్లో కుట్టిన కొత్తసూటు రేపు లక్నోలో తొడుక్కోవచ్చు. ఈవేళ పేరిస్‌లో వచ్చిన కొత్త ఫ్రాకు పేరిస్లోలేనని పాట్నాలో బాధపడే పెద్దింటి పిల్ల యీ వేళా తొడుక్కోవచ్చు. గొప్పవాళ్ళక్కావలసిన సినిమాలూ, సిగరెట్లూ చెయ్యడానికి ప్రపంచమంతా బాధపడుతూనే వుంది. కాని యీ బీదవాళ్ళ, "యీ ముష్టి వెధవల" పరిస్థితి మారదేం ?

ఇక్కడ కాలేజీలున్నాయి. కాని వీళ్ళకి అక్షరమ్ముక్క రాదు. ఇక్కడ భూములు బంగారం పండుతాయి. వీళ్ళకి తిండే బంగారమైపోయింది. ఇక్కడ టెక్స్టైల్ మిల్లు లున్నాయి. కాని వీళ్ళకి చినిగిన గుడ్డలైనా మనిషికి రెండుండవు. ఇక్కడ మందుల కంపెనీ లున్నాయి. వీళ్ళకి జబ్బులూ వున్నాయి. కాని వీళ్ళ జబ్బులకి మందులు దొరకవు.

ఇలా మాట్లాడే సుబ్రమణ్యాన్ని ఆయిష్టు యీయిష్టు అన్నారు.

◆ ◆ ◆

స్మశానంలో నక్కలు పసిపిల్లల గోరీలు తవ్వేవేళ — గూబలు బంగారు పిచ్చికల గొంతులు కొరికేవేళ — నిద్రకళ్ళతోనే ఆస్పత్రి చేరుకున్నాడు సుబ్రమణ్యం. రెండు కొట్టి చాలాసేపైంది.

"బండీ, కారూ గుద్దుకున్నాయి, సార్" అపరాధం చేసినట్టుంది నర్స్.

వరండాలో నేలమీద వళ్ళల్లా దెబ్బల్తో, వాటిన్నించి స్రవించే ఎర్ర రక్తంలో కిలకిల కొట్టుకుంటున్న పురుగుల్లా పడున్న యిద్దరు యువకులు కన్పించేరతనికి. వాళ్ళ వయసులు పాతిక్కిపైనా, ముఫ్ఫైకిలోపూ వుండొచ్చు. బైటికనిపించే ఎక్స్టర్నల్ యింజరీస్ (external injuries) ఆశల్ని తుంచేస్తూ భయంకరంగా వున్నాయి. బతికుండగానే నక్కలు కొరికేసినట్టూ, రాబందులు పీకేసినట్టూ వున్నారు వాళ్ళు.

వాళ్ళన్చూడగానే తను అడుగు వెయ్యబోయినచోట భూమి పగిలిపోయినట్టూ, తను పెంచుకున్న ఆశ తన్ని వెక్కిరిస్తున్నట్టూ ఫీలయ్యేడు సుబ్రమణ్యాం. క్షణకాలం ప్రస్తుతాన్ని తన కళ్ళనుండి చెరిపేస్తున్నట్లు కళ్ళకి చెయ్యి అడ్డం పెట్టుకున్నాడు. వాళ్ళన్చూడగానే తెలుసతనికి వాళ్ళిద్దరికీ వెంటనే ఆపరేషన్ చెయ్యాలనీ, ఏ ఒక్కడూ రెండోవాడి ఆపరేషనయ్యేవరకూ బతకడనీ.

ఎవరికి ముందాపరేషన్చెయ్యడం_నిజాన్ని గుర్తించాలంటే ఎవర్ని ఆపరేషన్చెయ్యకుండా చంపెయ్యడం ? ఎవరి భార్య నుదుటికుంకుమ తనచేత్తో నిర్దయగా చెరిపెయ్యడం ? ఎవరి తల్లి కడుపులో నిప్పులకత్తి గుచ్చడం ? ఎవరి పసిపిల పువ్వులాంటి చేతిలోని, పాలగిన్నె రాక్షసంగా తన కాలితో తన్నెయ్యడం ?

నీకు ఎవరో ఒకర్నే రక్షించడానికి శక్తుంటే ఎవర్ని రక్షిస్తావు? కనిపెంచిన తల్లినా? ప్రేమించి పెంచిన భార్యనా? నీతో బాటు నీ తల్లికడుపు చీల్చుకొచ్చిన నీ తమ్ముణ్ణా ?

నీకోసం పొట్ట చీల్చుకోమన్నా చీల్చుకొనే నీ స్నేహితుణ్ణా? నీ ముసలితనంలో అందొచ్చే నీ కొడుకునా? ముష్టెత్తి కుష్ఠు తల్లిని పోషించే బీదపిల్లణ్ణా? నీకు తెలియని ధనికుణ్ణా? నిన్ను తెలియని బీదవాణ్ణా? ఎవర్ని? ఎవర్ని నువ్వు రక్షిస్తావు? ఎవర్ని రక్షించాలి?

ఘోర సమస్య పళ్ళచక్రాలమధ్య తెగిపోతున్న మనసుతో వెనక్కి చూసేడు సుబ్రమణ్యం.

పెళ్ళిపారాణి పూర్తిగా ఆరకుండానే భర్తను పోగొట్టుకున్న పెళ్ళికూతురు తన వణుకుతున్న వేళ్ళతో చెరిపేసుకోగా మిగిలిన బొట్టుముక్కలా కాంతిలేని ఎర్రని చంద్రుడు లేచాడు.

దగ్గరకొస్తే తన పాశాల్లో బంధించి తినేస్తానని బెదరించే గుడ్డి రాక్షసుళ్ళావున్న ముసలిమర్రి మింగేసిన చీకట్లో, పిశాచలిపితో జోస్యం రాస్తున్నాయి మిణుగురు పురుగులు.

నక్కలు సగంతిని వదిలేసిన పెద్దజంతువుల కళేబరాల్లా వున్నాయి, ఆస్పత్రి ప్రక్కన సగం కమ్ములూడిపోయిన పూరి గుడిసెలు.

వరండాలో రక్తం చీకట్లో పాకిన పాము చీలికనాలుకలా సుబ్రమణ్యం కాలికి తగిలింది.

ఉలిక్కిపడ్డాడు సుబ్రమణ్యం.

"థియేటర్ రెడీ చెయ్యండి_అన్నట్టు పోలీసు రిపోర్టు కూడా పంపండి" అన్నాడతను. ఆ స్మశాన నిశ్శబ్దంలాంటి నిశ్శబ్దంలో తన కంఠం తనకే మోటుగా వినిపించింది.

దెబ్బలు తగిలిన వాళ్ళిద్దరూ జీవితంలోని సాంఘిక తార్క

తమాష్యాల చిహ్నల్లా వున్నారు. చచ్చినా పెర్లిన్‌బట్టల్లోనే చస్తానన్నట్టున్నా డొకడు. రెండోవాడి పంచెక్కడ చిరిగిందో, ఎక్కడ చిరగలేదో తెలీకుండా రక్తంలో తడిసిపోయివుంది. ఒకడి కిస్‌కర్లు (Kiss curl) రక్తంలో నుదుటికి అంటుకుపోయి విద్యుద్దీప కాంతిలో మెరుస్తోంది. రక్తంలో తడిసిన రెండోవాడి తుప్పజుత్తు తారులో తడిసిన గడ్డిలా డల్‌గా వుంది. ఇద్దరూ చావుకి చేతికందే దూరంలోనే వున్నారు. కాని చావులో కూడా ఎంత తేడా వాళ్ళమధ్య? ఒకడు "ది డైయింగ్ ప్రిన్స్" (The dying Prince)లా వున్నాడు. రెండోవాడు "ది డెడ్ బెగ్గర్" (The dead beggar)లా వున్నాడు. కాని యిద్దరూ గొణిగే మాటల్లోని భాష ఒకేరకంగా భయంకరంగా వుంది.

సుబ్రమణ్యం యిద్దర్నీ పరీక్షించేడు. ఇద్దరికీ చిన్న దెబ్బలు చాలా వున్నాయి. గొప్పవాడి కడుపుమీద పెద్ద దెబ్బ తగిలి స్ప్లీన్ గాయపడింది. బీదవాడి కుడికాలు ముణుకుమీద పెద్ద పెద్దదెబ్బుంది. రమారమి కాలు పూర్తిగా తెగిపోయినట్టుంది. కాలు వెనక్కి మడచి పరీక్ష చేస్తున్నప్పుడు, గాయం పూర్తిగా విడి, అప్పుడే మేకపిల్ల రక్తంతాగి తృప్తిగా ఆవులించిన పులి నోర్లావుంది.

తనగదిలోకిపోయి ఆపరేషన్ డ్రెస్సు వేసుకున్నాడు సుబ్రమణ్యం. డ్రెస్సు కళ్ళూ చేతులు తప్ప వళ్ళంతా కప్పేసింది. ఆ డ్రెస్సు అతను రోజూ వేసుకునేదే కాని ఆవేళ తన మట్టుకు తనకి మనిషి పోలికలు కన్పించలేదతనికి.

"థియేటర్ రెడీ ఐంది సార్. ఎవర్ని తీసుకురమ్మంటారు?" గదిలోకివచ్చి అడిగింది నర్స్.

"ఆ కారతన్ని తీసుకురండి" అన్నాడు సుబ్రమణ్యాం అదివరకే ఒక నిర్ణయానికొచ్చినవాళ్ళా.

ఆపరేషను మొదలైంది.

తెగుతూన్న మనిషి కడుపుమీద ఆపరేషన్కత్తి చేసే పైశాచిక విన్యాసాలు, చనిపోయిన వాడికళ్ళలా తేజోవిహీనంగా పగిలిన కిటికీ అద్దంలోంచి కనిపించే రెండు నక్షత్రాలూ - నీడల్లేని ఆపరేషన్ లైట్ల అసహజకాంతి - నిర్భయంగా కాలాన్ని తోడుతున్న గడియారంపు సమ్మెట దెబ్బలూ - జుట్టు విరబోసుకున్న దరిద్ర దేవతలా వున్న తుమ్మచెట్టూ - దూది మెత్తదనాన్ని భయంకరంగానూ, అసహజంగానూ పెంచే మానవరక్తం ఎరుపూ - రాక్షసుల కళ్ళకాంతిలా మెరిసే ఆపరేషను వంకర కత్తులూ - చెవటా, రక్తం కలిసిన అసహజ ద్రవం యూనిఫారమ్మీద వేసే మరకలూ - క్షీణిస్తున్న ఆశలా తగ్గిపోతున్న పేషెంట్ బ్లడ్ ప్రెషరూ - కా తిని మింగే గోడలరంగూ - చీకట్లో చేతికి దొరకని చావుతో ఉజ్జీలేని యుద్ధం - మనుష్యుల మంచితనానికి నిదర్శనంగామిగులుతున్న "ఈ పేషెంటుని బతికించాల"ని నిశ్శబ్దంగా నలుగురు చేసే పనుల ఐకమత్యం - గుర్తున్నాయి సుబ్రమణ్యానికి ఆపరేషను ముగించేలోగా.

ఆఖరు కుట్టు వేసినప్పుడు పేషెంటు బతుకుతాడన్న ఆశ కలిగి ఒక అడుగు వెనక్కి వేశాడు సుబ్రమణ్యాం. పునర్జన్మెత్తినట్టున్న పేషెంటుపై తన పనితనం తృప్తినిచ్చింది.

ఎవరో థియేటరు తలుపు తీసేరు. కన్నతల్లి ప్రేమలా చల్లగాలి అతన్ని కౌగలించుకుంది. చెవంటకి తడిసిన ముసలి నర్సు నుదుటిపై కుంకుమబొట్టు అప్పుడే ఉదయించిన చంద్రుళ్ళా, వుండవలసిన దానికంటే అందంగా, పెద్దగా మంచివాని మనసులా నిండుగా కనిపించింది. మొదట సిగ్గుపడి ఎర్రనై, సిగ్గుపడినందుకు యింకా సిగ్గుపడి నల్లనైన పెళ్ళి కూతురి చెక్కిల్లా వుంది. తూర్పాకాశం చల్లగాలికి ప్రియుడి వొళ్ళోంచి లేచి వళ్ళు విరుచుకుంటూ వడలంతా కదిలించిన ప్రియురాల్లా కాంపౌండులోని మొక్కలు జలజల్లాడేయి. సుబ్రమణ్యాం చేతినుండి జారిన నీటిబొట్టు వాష్ చేసిన అంచున పరిగత్తి నిలిచి అప్సరస ముక్కుపుడకలోని వింత వజ్రలా ఎలక్ట్రిక్‌లైట్ల కాంతిలో మెరిసింది. చేతులెత్తుకొని సుబ్రమణ్యాం తడి తువ్వాలు నర్సు కిస్తున్నప్పుడు, సన్నని పైటలోంచి ఫలించని ఆశయంలా ఆమె మంగళసూత్రం అతని కళ్ళల్లో మెరిసింది.

పేషెంటుని స్ట్రెచ్చర్మీద తీసుకుపోయేరు. "బండతన్ని తీసుకురండి" అన్నాడు సుబ్రమణ్యాం. బైటకు వెళ్ళిన నర్సు వెంటనే వచ్చేసింది. "అవసరంలేదు" అంది అపరాధిలా.

బండతను ఆపరేషన్లూ, ఔషధాలూ లేనిచోటికి వెళ్ళిపోయేడు. ఎక్కడికో? ఎక్కడికైనాసరే – ఈ నరాన్ని కొరికే ఆకలి – హృదయాన్ని నిప్పుల పిడికిలితో పొడిచే బాధా – ఈ లక్షల మధ్యున్న భయంకరమైన ఒంటరితనం – లేని చోటుకి వెళ్ళిపోయేడు.

బేసిన్ నున్నటి అంచునున్న నీటివజ్రం కలక్కా కలక్కా కలిగిన ఒక్క. కొడుకునీ పోగొట్టుకున్న తల్లి కన్నీటి బొట్టులా నేలరాలి బద్దలైంది.

దించినతలతో, తన నిర్ణయం న్యాయమైనదేనా అన్న సందేహం నరనరాల్ని నిలువునా చీలుస్తుంటే, తనలో తనకే తగ్గిపోతున్న నమ్మకంతో యిల్లుచేరి పక్కమీద ఓడిపోయిన సైనికుళ్ళా వాలిపోయేడు సుబ్రమణ్యం. కాని అతను నిద్రకి దూరమైపోయేడు.

◆ ◆ ◆

ఉదయమే ఆస్పత్రికి బైల్దేరేడు సుబ్రమణ్యం. గత రాత్రి ప్రమాదం ఆస్పత్రికి దగ్గరే జరిగినట్లుంది. బండిఎద్దుల్లో ఒకటి చచ్చిపోయింది. పావనిది చచ్చినదాన్నికోసం ఒకటి తన పగిలిన ఒంటి కంటితో రకం ఏడుస్తోంది ఆ దృశ్యాన్నుంచి దృష్టి మరల్చి ఆస్పత్రికి చేరేడు సుబ్రమణ్యం.

అతను సాధారణంగా టైముకి వస్తేనే యమభటుళ్ళా కనిపిస్తాడు తన స్టేఫుకి. ఈవేళ అరగంట ముందు రావడంచేత యమభటుణ్ణించి యముడి ప్రోమోషన్ నొచ్చినట్టున్నాడు.

త్వరగా పనిముగించి పోస్టుమార్టమ్ చేసి యింటికిపోయి నిద్ర పోయాడు.

సాయంత్రం నాలుగ్గంటలకి కళ్ళువిప్పిన సుబ్రమణ్యం ఎదురుగా కుర్చీలోనున్న తనభార్యనిచూసి ఆశ్చర్యపోయేడు. ఆమె రావలసింది ఆ మర్నాడు. ఐదునిమషాల్లో సంభాషణ ముందురాత్రిచేసిన ఆపరేషన్మీదికి పోయింది.

"బండివాడికి ముందాపరేషన్చెయ్యలేదేం ? ఏం, వైం యేయి మీ ప్రిన్సిపల్స్? బీదవాళ్ళంటే దయుంటారే? పేద వాళ్ళంటే ప్రేమింటారే? ఏం, ఏమయ్యేయ్ ఆ ప్రేమా దయానూ? అంతేలెండి ? ఈ మాటలన్నీ సమస్యరానంతసేపే! ఒక ధని కుణ్ణిగాని, ఒక ముష్టి వెధవనిగాని రక్షించుకో_ అని భగ వంతుడన్నప్పుడు మీ రెవర్ని కాపాడేరు? అంతకంటే సూటిగా అడగాలంటే ఎవరి ప్రాణం తీసేరు? ఓ బీదవాడిది. ముష్టి వెధ వది. ఛస్తే ఏడ్చేవాళ్ళేలేని ఒక దరిద్రుడిది !" అని భార్య అంటుందేమోనని భయపడ్డాడు సుబ్రమణ్యాం. కాని ఆమె అలా అన్లేదు. "బండివాడికి ముందు చెయ్యలేదేం ఆప రేషనూ ?" అని మృదువుగా అడిగింది.

"నేన్చేసింది తప్పో ఒప్పో భగవంతుడికే తెలుసు యశోదా. నువ్వూ డాక్టరువే. నీకు తెలుసు నా హేండీకేప్ (Handicap). ఇది చిన్నాస్పత్రి. మరో డాక్టరు సాయం కూడా లేదు. ఎనిస్తేసియా నేనేయిచ్చుకోవాలి. బ్లడ్ ప్రెషరూ నేనే చూసుకోవాలి. ఇద్దర్లో ఎవరికి ఆపరేషన్చేసినా చాలా టైము పడుతుంది. అంతవరకూ రెండోవాడు బతకడు. ఎవరికి ఆపరేషన్చెయ్యాలా అని బాగా ఆలోచించడాని కూడా టైములేదు.

ఇద్దరిదీ ఒకటే వయసు. ఇద్దరికీ పెళ్ళిళ్ళయి వుండాలి. ఒకరో, ఇద్దరో పిల్లలు యిద్దరికీ వుండొచ్చు.

కారతను ఏ గవర్నమెంటాఫీసరో, కంపెనీ వుద్యోగో అయ్యుండాలి. అతను పోతే అతని భార్యాబిడ్డల గతేంకాను?

వాళ్ళకి నిలువ నీడకూడా లేకపోవచ్చు. ఇక బండతనున్నా, లేక పోయినా అతని పెళ్ళాం పిల్లల గతొక్కటే. వాడున్నా వాళ్ళొక్కరోజుకూడా పని మానుకోలేరు. వాడులేక పోయినా వాళ్ళు బహుశా ఎక్కువ కష్టపడనక్కరలేకపోవచ్చు మరో ఆలోచన—పాడాలోచనే అను. కారతనుపోతే అతని భార్య మళ్ళి పెళ్ళిచేసుకోలేకపోవచ్చు. ఆ అవకాశం లేకపోవచ్చు. బండివాని పెళ్ళానికా అవకాశం వుండొచ్చు.

నిముషాలమీద నిర్ణయానికి రావలిసొచ్చింది. వచ్చేను. ఇంతకుమించి నేను చెప్పవలిసిందేంలేదు."

అతని బాధ నర్థంచేసుకోగలశక్తి, సానుభూతీ ఆమెకున్నాయ్.

* * *

ఆ సాయంత్రం ఆరవుతూంటే పడవలాంటి ఎర్రకారు గుమ్మంలో ఆగడంచూసి ఆశ్చర్యపోయేరు యశోదా, సుబ్రమణ్యం. అందులోంచి పాతస్నేహితుడు డాక్టరు సిరాజుద్దీన్ దిగడంచూసి యింకా ఆశ్చర్యపోయేరు.

"ఎలా వున్నాడు మా చంద్రశేఖరం ? మీ చేతుల్లో పడ్డాక ఎలా వున్నాడని అడగక్కర్లేదనుకోండి" అంటూ లోపలికి ప్రవేశించేడు సిరాజ్.

చంద్రశేఖర మెవరో తెలీదు సుబ్రమణ్యానికి. కాని సిరాజ్ చెప్పే అంతా అర్థమైపోయింది. నిన్నరాత్రి తాను ఆపరేషనుచేసిన కారతను చంద్రశేఖరం. అతన్ని సిరాజ్ పూరే,

సిరాజ్‌కి ముఖ్యస్నేహితుడు కూడానట. ఎడ్వకేటూ, పిల్ల జమీన్దారూనట.

పాతస్నేహితులు పాతకబుర్లు చెప్పుకుంటున్నప్పటికీ, చంద్రశేఖరం భార్యా,బిడ్డలూ రానందుకు లోపల్లోపల బాధ పడుతూనే వున్నాడు సుబ్రహ్మణ్యం.

"మీా ఫ్రెండుకి తల్లీ దండ్రీ ఎవరూ లేరూ ?"

"వాళ్ళు చెల్లిపోయి చానాళ్ళయింది."

"మరి భార్యా పిల్లలూ ?"

"ఉన్నా లేనట్టే"

"ఇంకా పెళ్ళి కాలేదా ?" ప్రశ్నలోని ఆశ్చర్యాన్ని సాధ్యమైనంతవరకూ కనపడ్నివ్వకుండా అడిగేడు, సుబ్రమణ్యం.

"అడక్కు భాయ్ ! అదంతా ఒక పెద్ద ట్రాజెడీ. మూడేళ్ళు ప్రేమించి రెండేళ్ళక్రిందట పెళ్ళిచేసుకున్నాడు శేఖరం. క్లబ్బులూ, పార్టీలూ, పిక్నిక్కులతో అంతా రెండేళ్ళు సమంగానే గడిచిపోయింది. తర్వాత ప్రారంభమయ్యాయి కీచులాటలు. చంద్రశేఖరం బెస్టుఫ్రెండుతో ఆమెగారు వారం కింద లేచిపోయింది. కొసకీ శేఖరం గుడ్డిగా ప్రేమిస్తూనే వున్నాడు ఇదిగో ఈ వుత్తరం చూడు. నిన్న యిది నాకు రాసి గైర్‌హాజరై పోయేడు" అంటూ సిరాజ్ సుబ్రమణ్యాని కుత్తరా న్నందించేడు.

"మైడియర్ సిరాజ్! (My dear Siraj)

నీకు ఎంతో పెద్ద ఉత్తరం రాయాలనీ, నా బాధంతా

నీతో చెప్పుకోవాలనీ వుంది. కాని యిప్పుడు నేనేం రాసినా ప్రయోజనం లేదు.

ఉన్న ఊళ్ళో తలెత్తుకు తిరగలేను. పరాయిచోట కూడా బతకాలన్లేదు. నా దృష్టిలో నేను చచ్చిపోయిన బొద్దింకకంటె కూడా జుగుప్సాకరంగా కన్పిస్తున్నాను. జీవితమంటే మోజుపోయింది. నాకు చచ్చిపోవాలనే వుంది. ఏ నిశ్చయానికి రాలేకపోతున్నాను. ఏ ప్రమాదంలోనైనా నా మరణిసే బావుండుననిపిస్తోంది. ప్రస్తుతం ఎక్కడికి వెళ్ళేదీ, ఏం చేసేదీ నాకే తెలీదు. జీవించ నిశ్చయించుకుంటే కొద్ది నెలల్లోనే నిన్ను కలుస్తాను.

శలవ్,

నీ సోదరుడు,

చంద్రశేఖరం."

ఉత్తరం చదువుకున్నాక సుబ్రమణ్యాం; యశోదా ఒకరి కళ్ళల్లో కికొకరు చూసుకున్నారు.

"రా, భాయ్ మా వాణ్ని చూసొద్దాం. వానొచ్చేట్టు కూడా వుంది" అంటూ సిరాజ్ లేచేడు. ముగ్గురూబైల్దేరేరు.

చంద్రశేఖరం నిద్రపోతూనేవున్నాడు. అతని-ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములు భారంగా వున్నాయి. అతనిగదిలోకి వెళ్ళగానే "బై యువర్ లీవ్ (by your leave)" అని సుబ్రమణ్యంతో అని సిరాజ్ చంద్రశేఖరాన్ని ఎగ్జామిన్ చెయ్యనారంభించేడు. యశోదా, సుబ్రమణ్యం ఆతృతగా మంచం

పక్కనే నిలబడ్డారు. పరీక్షచేస్తూనే "జనరల్ కండిషన్ చాలా బాగుంది" అన్నాడు సిరాజ్.

పరీక్ష పూర్తయాక సిరాజ్ ఒక అడుగు వెనక్కివేసి సుబ్రమణ్యంవేపు తిరిగి, కృతజ్ఞత కళ్ళల్లోనే చూపిస్తూ, "పూర్ ఫెలో! అదృష్టవంతుడు, ఏంపర్వాలేకపోవచ్చు" అన్నాడు.

చంద్రశేఖరం గదిలోకి వెళ్ళినదగ్గర్నుండి సుబ్రమణ్యాన్నేదో నిర్వచించలేని వ్యథ పీడించసాగింది. తాను చెయ్యాలి తప్పేదో తనని వెక్కిరిస్తున్నట్లు, తనదికాని పాపమేదో తనని పరిహాసిస్తున్నట్లు అతను బాధపడసాగేడు. ఎందుకో అకస్మాత్తుగా చీకటీ వెలుగూకాని అసహజ కాంతిలో, నల్లగా కనిపించే తాజా రక్తంతో లారీకిందపడిన వీధికుక్కలా కదలేక కొట్టుకుంటూ, బాధ తట్టుకోలేక, ఓదార్చేవారులేక విలవిల్లాడిపోయిన బండీవాడి దృశ్యం అతని మెదడులో మెదిలింది. అతని మనస్సును తన పళ్ళచక్రాలతో తునకలుగా కోసేస్తున్న బాధను అదృష్టవశాత్తు మిగతా యిద్దరూ దూరంగానే వున్నారు. కాని అతనిలోని మార్పుమాత్రం చూడగలిగారు.

వంచిన తలలోనే ఆస్పత్రిలోని సుబ్రమణ్యం గది చేరేరు ఆ ముగ్గురూ. సుబ్రమణ్యం లైట్ స్విచ్ వేసి మూసిన కిటికీదగ్గరికి వెళ్ళాడు. గదిలో కాంతి బైట అంధకారంవల్ల యింకా ఎక్కువగా యిళ్ళు కాలిపోతున్నప్పటి వెలుగులా వుంది.

బైట పొరలు పొరలుగా దళసరి చీకటి గదిని చుట్టేసి, మిగతా ప్రపంచంనుండి విడదీస్తున్నది.

నల్లటి కిటికీ అద్దంమీద పడిన వానచినుకు నల్ల స్త్రీ చెంపమీద కన్నీరులా మెల్లగా జారింది.

కిటికీ తియ్యగానే చావులాంటి చల్లగాలి సుబ్రమణ్యాన్ని అదర్చింది. కంటికగుపించని భయంకర దృశ్యాలెన్నో అతడ్ని బాధపెట్టసాగేయి.

కొన్నిమైళ్ళ అంధకారం తర్వాత పోస్టుమార్టమ్ షెడ్ దగ్గర ఏదో కదలిక_ ఆకారంలేని వ్యక్తుల బరువైన చలనం_ తిరగేసిన మంచం _ నల్లటి నాలుగు జతల భుజాలు_చాపలో చుట్టిన శవం_ హృదయాన్ని పూర్తిగానింపి బైటకుపొంగే దుఃఖాన్ని వెనక్కుతోసే ఒక స్త్రీ నోట్లోని నల్లంచు చీరె చెంగూ_ ఒక తల్లి చెంపను కాల్చేస్తూ కిందకు జారి నేల మీద బుగ్గిని పొగలా లేపిన కన్నీటిబొట్టూ _ స్మశానంలో కాలుతున్న శవం తలపేలిన ధ్వని_ చింతచెట్టు చివర్న మాంసంమీద చర్మం లేనట్టున్న తన ఎర్రతలను ముందుకిచాపి ఎగరబోయిన రాబందు లోహపురెక్కల కదలిక_ఏవేవో అతనికి కనిపించి వినిపించేయి.

పోస్టు మార్టమ్ షెడ్ దగ్గరున్న వాళ్ళు సుబ్రమణ్యాం గదివేపే వస్తున్నారు. పది పదిహేను మందుండొచ్చు. సుబ్రమణ్యాం కిటికీ వదిలి తన కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.

కొన్ని క్షణాల్లో తోటీ వాడొచ్చి "ఆ బండతనల్లి తవఁరు గోరికి దణ్ణమెట్టి పోతానంటోంది బాబయ్యా"

అన్నాడు సుబ్రమణ్యంతో.

మనిషి దేవుడికి చెయ్యవలసిన నమస్కారం ఆవిడ తనకి చెయ్యాదల్చింది ఎందుకు? ఎందుకు? ఆమె కొడుకుని ఆపరేషన్చెయ్యకుండా చచ్చిపోనిచ్చి నందుకా? తనేం చేశాడామెకు?

"సరే" అని కూడా అన్లేకపోయేడు సుబ్రమణ్యం. వాళ్ళు ముగ్గురూ చీకటిగావున్న వరండాలో కొచ్చేరు. భక్తితో కూడిన నిశ్శబ్దంతో వరండాలో చాలామంది నిలబడ్డారు. వాళ్ళమధ్య, కాట్లో ఒక కాలు పెట్టుకున్న ఒక ముసల్దివుంది. ఆమె చచ్చిపోయినవాడి తల్లయుండాలి.

"గొప్పోళ్ళ మద్దెన" తన కడుపు కాలిపోతున్నా ఏడవ కూడదని ఆమెకు తెలుసు. సభ్యతకు భంగం రాకుండా, తనో తల్లిననీ, తనకు మిగిలిన ఒక్క కొడుకూ చచ్చిపోయేడనీ, సాధ్యపడకపోయినా మర్చిపోడానికామె అణువణువునా ప్రయత్నిస్తోంది.

కదలిపోయిన ఫొటోలావుందామె ముఖం. ఏ ఫీచరూ స్పష్టంగా లేదు. ఆమె శరీరమంతా లోతుగా కోసుకుపోయినట్టు ముడతలుపడి, వేసవిలో ఎండి పగిలిన చెరువు గర్భంలావుంది. రెక్కలుకాలిన దీపప్పురుగులా అతిఅసహ్యంగానూ, అతి దీనంగానూ వుందామె. తనకు అనుక్షణం కన్పిస్తున్న భయంకర చిత్రాన్నేదో చూడదల్చుకోలేనట్టు క్షణక్షణం మాత్రం కనురెప్పలు మూసుకుంటోం దామె.

యశోదా, సిరాజ్ లే పలుకరింపులూ, సానుభూతి వచనాలూ కావిస్తున్నారు. వాళ్ళ ప్రశ్నలకి మనిషో జవాబు

చోప్పున చెప్తున్నారు వరండాలో వాళ్ళు. బూతులు మినహాయిస్తే వాళ్ళు చెప్పిన కథ!

బండతన్ది అక్కడికి దగ్గరేవున్న ఒకపల్లెట. బండే వాడి యావదా సీనట. అతనికంటే ముందుపుట్టిన "పంచిపాండవుల్లాటోళ్ళలో నలుగురు సిన్నప్పుడే సెల్లిపోనారు. కడకీడొక్కడే_దరమరాజులాటోడు_మిగిలినాడు" అతని తండ్రిపోయి "మొన్న చివర్రికే తిరికి ఏడోఏట సారబడ్డది" ఆ బండతనికి ముత్తేలమ్మ-

"అంటే ఓళనుకునావ్?"

"ఆడి మావఁ కూతురు"

"నూర్నెంబరు పంచినాగుంటాది గుంట"

"అచ్చంగా తను సినిమాల సావిత్రేననుకుంటాంది"

__అంటే మనసైందట, ఆ గుంటకి ఈ ముసిలంటే ఒళ్ళు మంటట ఈ ముసిల్దానికి రెండూ కళ్లూ పువ్వులేసిపోయేయట. అంచేత ఆ ముత్తేలమ్మని పెళ్ళాడితే ఈ గుడ్డిదానికి "ఏటన్నేయం ఐపోద్దో ఏటోనని, సీముండా! మా యమ్మన్నాళ్లూ నా కగపడక అని తగిలేసి, ఈ రెక్కల్లేని పచ్చిని గూట్లో ఎట్టుకుని ఆ సీరామ చంద్రుడు" కాలం వెళ్ళపుచ్చుతున్నాట్ట. ఇప్పుడీ ముసిల్దానికి 'రాజుగోరి తోటనో పాడ్నుయ్యో గతి. ఈ ముండకి యిన్ని గంజినీళ్లోసే వోళ్లెవరూ నేరు. సస్తే కాట్టికి కాళ్ళెట్టు కీడిసేసే వాళ్ళుకూడా నేరు"

"మరిప్పుడీ ముసల్దేమాతుంది?" ఆదుర్దాగా అడిగేడు సిరాజ్.

ఎవరూ మాటాళ్ళేదు. వాళ్ళనింకా అదిమిపట్టుకుంటున్నట్టు చీకటి కదిలింది. ఈలోగా చివర్ని కూర్చున్న కుర్రాడొకడు ముందుకొచ్చేడు. ఆత్మవిశ్వాసంతో నురగలు కక్కుతున్న పందెపు గుర్రంలా, ఎక్కుపెట్టిన బాణంలావున్నాడు. తనా, పరా తెలియని యవ్వనంలో వున్నాడు. "మా వన్నా సచ్చిపోనావా దొరా" అని సిరాజ్‌తో అని, "నెగే, ముసల్దానా! నా నుండగా నీ కొచ్చిన బయవేఁన్నేదు" అని ముసల్దానితో అని ఆమెని లేవదీసేడు.

దూరంగా ఒక మెరుపు మెరిసింది.

చీకటి చీలింది.

("ఓరోజు ఆస్పత్రిలో ఒకేఒక అతిమంచి సూదిమందు వుంది. బజార్లో అది స్టాకులో లేదు. అదివ్వకపోతే ఓ గొప్ప పేషెంటు చస్తాడు. అదివ్వకపోతే వో పేద పేషెంటూ చస్తాడు. ఆ యిద్దరిలోనూ ఆ మందు ఎవరికివ్వాలి ? ఎవరికిస్తారు? అందువల్ల ఫలితాలేవిఁటి? కథ రాయొచ్చు" అని శ్రీ రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రిగారు చేసిన సూచన ఆధారంగా...)